

ZÁŽITKY Z MINULÝCH POZEMSKÝCH ŽIVOTŮ

Rudolf Steiner

Máme-li při pravdivém jasnozření impresie z dřívějších životů, vystupují tyto dojmy takovým způsobem, že má-li člověk jako jasnozřivá duše svou duši zdravou, může velmi zřetelně poznat, že nemá co činit s něčím, co by mohlo pocházet z přítomného života mezi narozením a smrtí. Neboť tyto reminiscence, tyto pravdivé právě vzpomínky správného jasnozření na dřívější pozemská vtělení, ty mají něco až příliš překvapujícího, příliš zarážejícího, než aby člověk věřil, že by je duše vynášela ze svých hlubin pomocí prostředků, jež jsou jí lidsky možné, když vezme na pomoc nejen to, co má ve svém vědomí, ale i ve svých podvědomých hlubinách. Člověk se musí jako duchovní vědec seznámit s tím, na co může duše přijít podle zážitků zvenku. Nejsou to jen přání a žádosti, které hrají velkou úlohu, když jsou impresie vytahovány z neznámých duševních přílivů v proměněné podobě, takže jako zážitky přítomného života nejsou k poznání. Spolupůsobí při tom ještě mnohé jiné věci, ale to, čím většinou jsou otřesné dojmy z předcházejících pozemských životů, lze snadno rozlišit od oněch impresí přítomného života. Abychom uvedli příklad:

Když má někdo pravdivou impresi z předcházejícího pozemského života, pak to bude, řekněme, takové, že dotyčný prožívá to, že vnitřně byl jako něco, co se vynořuje z duševních přílivů, že byl v předešlém pozemském životě tím a tím. A pak se ukazuje, že v konkrétní době, kdy ta impresie přichází, on sám vůbec neví, co si v zevním světě s tímto poznáním počít. Ve vývinu ho to může přivést kupředu, ale zpravidla se to ukazuje tak, že si člověk řekne: v předešlé inkarnaci jsi byl tedy vybaven touto schopností. Jenže když takovou impresi má, pak je už tak starý, že s tím, čím byl v předešlém životě, nemůže už nic začít. A vždy zde budou takové okolnosti, které člověku ukazují, že ty impresie vůbec nemohou pocházet z toho, na co by přišel z přítomného života, protože kdyby pracoval z obyčejného snění, pak by si při sestavování předešlé inkarnace pro ni přikládal úplně jiné vlastnosti. Jakými jsme byli v předešlé inkarnaci, o tom se nám obvykle ani nesnilo! Obyčejně je všechno jinak, než si myslíme. A máme-li impresi, že jsme měli ten či onen vztah k některému pozemskému člověku, když se to v pravém jasnozření vynoří jako skutečná, správná impresie z předešlého pozemského života, pak se ovšem přirozeně musí zase upozornit na to, že v nesprávném jasnozření se mnohé předcházející inkarnace popisují tak, že se vztahují na přátele a nepřátele, kteří jsou v bezprostředním okolí dotyčného. A to je většinou nešvar. Máme-li skutečně správnou impresi, pak se ukazuje, že máme vztah k osobnosti, k níž se nemůžeme dostat, takže je nemožné těchto věcí použít k bezprostředně praktickému životu.

A také musíme k takovým impresím vyvinout náladu, která je nutná pro jasnozřivé vědomí. Přirozeně, když máme impresi, že k určité osobnosti jsme v nějakém postavení, pak se musí ty věci, dané onou impresí, vyžít tak, že onou impresí se s dotyčnou osobností musíme zase dostat do vztahu. To může však nastat v druhém, třetím pozemském životě.

Musíme si zachovat náladu klidného očekávání, náladu, kterou lze označit jako skutečný vnitřní duševní klid, duchovní umírněnost. To náleží k správnému posouzení toho, co v duchovním světě prožíváme.

Chceme-li se něco dovědět o některém člověku ve fyzickém světě, pak děláme něco, co považujeme v tomto směru za nutné. To nemůžeme s impresí duchovní umírněnosti, duševního klidu, prostě se schopností očekávání. Je naprosto oprávněné líčení stavu duše vůči pravdivým dojmům duchovního světa, když se říká:

*O nic neusilovat, jen v mírnosti být klidný,
vnitřní bytost duše je naplněna očekáváním.*

Mají-li k jasnozřivé duši správným způsobem přistoupit zkušenosti duchovní říše, musí být tato nálada rozlita přes celý duševní život.

Ale lidé jako Ferdinand Reinecke se nedají tak snadno vyvrátit ani v případě, když vystupují v duši impresi, o nichž se může říci, že není lidsky možné, aby si je duše osvojila se silami a zvyklostmi v přítomném pozemském životě, že není možné, aby si mohla představit to, co se tu vynořuje z duševních přílivů, že právě naopak; kdyby bylo podle ní, představovala by si něco jiného. Ani když řekneme to, co je bezpečným znakem pro pravdivé a pravé dojmy z duchovního světa, přesto může ještě přijít přechytrý Ferdinand Reinecke a namítat - a v duchovní vědě se musí zastávat rozhodný postoj, že proti námitkám protivníků, kteří jsou vzdálení duchovní vědě a nechtějí o ní nic vědět, nebudeme říkat: vnitřní život duše je naplněný očekáváním. Vzhledem k duchovnímu světu je to nálada správná, ale u námitek protivníků bychom právě jako duchovní badatelé nic neměli očekávat, ale sami sobě bychom si měli učinit všechny ty námitky, abychom věděli, co je možné namítnout. A zde je tedy námitka, která je dnes nasnadě a skutečně se také uvádí v literatuře o psychologii, psychopatologii, fyziologii, prostě ve spisech někdy se domnívajících, že jsou učené a vědecké.

Je to tato námitka. Duševní život člověka je totiž komplikovaný. V jeho hlubinách je mnohé, co neproniká napovrch vědomí. Nejen přání a žádosti vynášejí nahoru všelicos, co je dole v přílivech duše - tak se mluví tam, kde někdo chce být přechytrý - ale duševní život, má-li nějaký zážitek, prožívá utajeně něco jako vzpouru, jako opozici proti tomu, co prožívá. O této opozici, kterou člověk prožívá vždy, zpravidla nic neví, ale ta pak může proniknout z dolních oblastí duševního života do oblastí horních. Dokonce v psychologické, psychiatrické literatuře, protože skutečnosti se nedají popřít, se mnohonásobně připouštějí věci, jako například, když je duše velice zamilovaná do druhé, pak nemůže jinak, než v nevědomých duševních hlubinách vedle vědomé zamilovanosti vyvíjet strašlivou antipatii k milované duši. A je v duchu názoru mnohých psychologů možné říci, že když někdo velice miluje, je v hlubinách jeho duše nenávist. Tato nenávist je jen přeladěná žádostivostí lásky, ale nenávist je přesto přítomná. Když takové věci - říkají pak tyto Ferdinandy Reineckeové - vystupují z duševních hlubin nahoru, pak jsou to impresi, které velmi snadno mohou vyvolat klam, že nemohou mít své sídlo v individuálně prožívané duši. Přesto však je mít mohou, neboť duševní život je komplikovaný - říkají Ferdinandy Reineckeové. K tomu se vždy jen může říci: Jistě, to ví duchovní badatel právě tak dobře jako současný psycholog či fyziolog. Činit

takové námitky je v materialistickém vědomí naší doby hluboce zakořeněné. Projdeme-li dnes zmíněnou literaturu pojednávající o duševním životě člověka, o jeho zdraví a nemoci, máme už prostě ten dojem, že Ferdinand Reinecke je v současné době realistickou, všude se vyskytující, mimořádně významnou figurou. Ferdinand Reinecke není žádným výmyslem.

Probíráme-li se stránku po stránce všemi těmi spisy, které dnes vycházejí v takovém množství, máme dojem, když v nich tak listujeme, že tu všude vyskakuje podivná tvář tohoto Ferdinanda Reinecke. Ten pobíhá v dnešní vědě všude. Vždy znovu se však proti tomu musí zdůraznit, že pravý důkaz toho, že něco není fantazií, ale skutečností, musí být podán samotným životem. Prostě musím vždy znovu a znovu opakovat, že tu část Schopenhauerovy filosofie, podle níž je svět pouze představou, která by se nedala rozlišit od skutečného vjemu, je možné vyvrátit jen životem, stejně jako Kantovo tvrzení proti tak zvanému důkazu Boha; že příklad sta skutečných tolarů vyvrátí každý, kdo chce zaplatit svůj dluh možnými toлары a ne skutečnými. A tak se musí brát ve své realitě i to, co se nazývá přípravou a vžíváním duše do jasnozření. Zde se pouze neteoretizuje, zde si člověk osvojuje život, kterým pak v duchovní oblasti stejně jasně rozlišuje skutečnou impresi z předešlého pozemského života od impresi, která takovou není, tak jako horké železo, přiložené na kůži, rozlišíme od železa pouze představovaného. Když to uvážíme, pak se nám také ujasní, že námitky Ferdinanda Reinecke v této oblasti vlastně vůbec nic neznamenají, neboť pocházejí od lidí, kteří do duchovní oblasti - nejenže - jasnozřením nevstoupili, ale nikdy pro ni nenašli ani porozumění.

GA 147